

[Erik Eriksen.]

gerne gentage det — i den eksplosive vækst i boligbyggeriet i 1959. Den førte nemlig til en usædvanlig kraftig længlidning i byggefagene. Jeg ser i og for sig ikke nogen grund til at drage hverken arbejdsgivere eller arbejdere til ansvar herfor. Regeringen havde som bekendt gjort det muligt for private bygherrer at sætte et mere omfattende byggeri i gang, men samtidig hermed fortsatte regeringen med at yde støtte til boligbyggeriet, som om intet var hændt. Resultatet blev en sådan efterspørgsel efter arbejdskraft, at en voldsom længlidning sættes i gang, og da der jo stadig er bolignød, kunne omkostningsfordyrelsen lægges på lejerne. Som en højst uheldig bivirkning fik vi derfor i hovedstadsområdet en vis kraftig opskruning af lejeniveauet i nyt byggeri.

Dette kan i og for sig bedst illustreres med et par tal. Opgør vi længlidningen for faglærte arbejdere i hovedstaden, ser vi, at den fra foråret 1958 til foråret 1960 var 19 pct. i byggefagene og kun 7 pct. blandt faglærte arbejdere uden tilknytning til byggefagene. For ufaglærte arbejdere var de tilsvarende tal 16-18 pct. og 5 pct. Ingen kan således være i tvivl om, at byggeriet lå klart i spidsen. I provinsbyerne konstateredes den samme tendens omend noget afdæmpet. Længlidningen i byggefagene var med andre ord 2-3 gange så stor som i andre fag. Nu viser alle erfaringer imidlertid klart, at en stigning et sted i lønssystemet spredes til de øvrige lønmodtagere som ringe i vandet. De mange ulovlige strejker i sommeren 1960 må ses som et led i andre gruppers bestræbelser for at genskabe de gamle lønrelationer. Det er som bekendt ikke lykkedes, og det, som i denne forbindelse næsten gør mig mest betænkelig, er, at længlidningen inden for byggefagene efter alt at dømme er fortsat med betydelig styrke i månederne efter indgåelsen af nye overenskomster. Der kan således ikke siges at være noget stort håb om, at vi på dette område er på vej ind i en rolig udvikling.

Nej, regeringen har med sin boligstøttepolitik sørget for stadig, om jeg så må sige, at holde foden på speederen, således at der sikres et konstant opadgående tryk på

lønningerne i byggeriet og dermed på lønningerne som helhed. Balance og samordning er så langt væk som nogen sinde.

Jeg må derfor sige, at hvis regeringen som bebudet gennemfører et øget m²-tilskud for at udligne diskontoforhøjelsens virkning på det støttede byggeri, ja, så vil det tjene til at forstærke de kriseskabende tendenser, der i forvejen udgår fra byggeriet. Det må i første omgang gælde om at sikre sådanne rammer om boligbyggeriet, at der ikke fra denne kant kan udgå en stadig trussel mod stabiliteten i vor økonomi.

Jeg må også nævne en anden side af denne sag. Der er jo alle moderne hjælpemidler til trods sket en meget væsentlig forlængelse af byggetiden i forhold til årene før krigen, det vil sige for 20-25 år siden. Det er mit indtryk, at intet andet erhverv i den grad har måttet opleve en så direkte forringelse af sin produktivitet, som netop boligbyggeriet har. Jeg er naturligvis klar over, at der ligger et betydeligt fremskridt i det udvidede vinterbyggeri, og jeg tror, at der kan nås yderligere fremskridt ad denne vej; men jeg er også tilbøjelig til at tro, at en yderligere og stærk forbedring af produktiviteten ganske enkelt gør det nødvendigt, at mange overlevede synspunkter såvel blandt arbejdsgivere som blandt arbejdere kastes over bord. Det er måske nok en tanke, som vækker ubehag blandt de implicerede, men byggesituationen er efterhånden kommet så langt ud, at det øvrige samfund ikke længere kan se stiltiende til.

Som et andet vigtigt led i boligpolitikken vil jeg nævne nødvendigheden af at genskabe et frit boligmarked. Der er en sætning i regeringens erklæring, som måske kunne tyde på, at man er ved at få øjnene op for dette centrale problem, men det siger jo med andre ord, at medens krigstidens øvrige restriktioner næsten alle sammen er ophævet, opretholdes i store dele af landet boligrestriktioner, der føles som et meget snærende indgreb i mange familiers frihed. Det må dog være målet, at familier kan få bolig i nogenlunde nærhed af deres arbejdsplads, hvis de ønsker det. Det kan ikke fortsat være sådan, at de billige boliger er forbeholdt den ældre generation, og de unge kun som ved et lykketræf eller ved